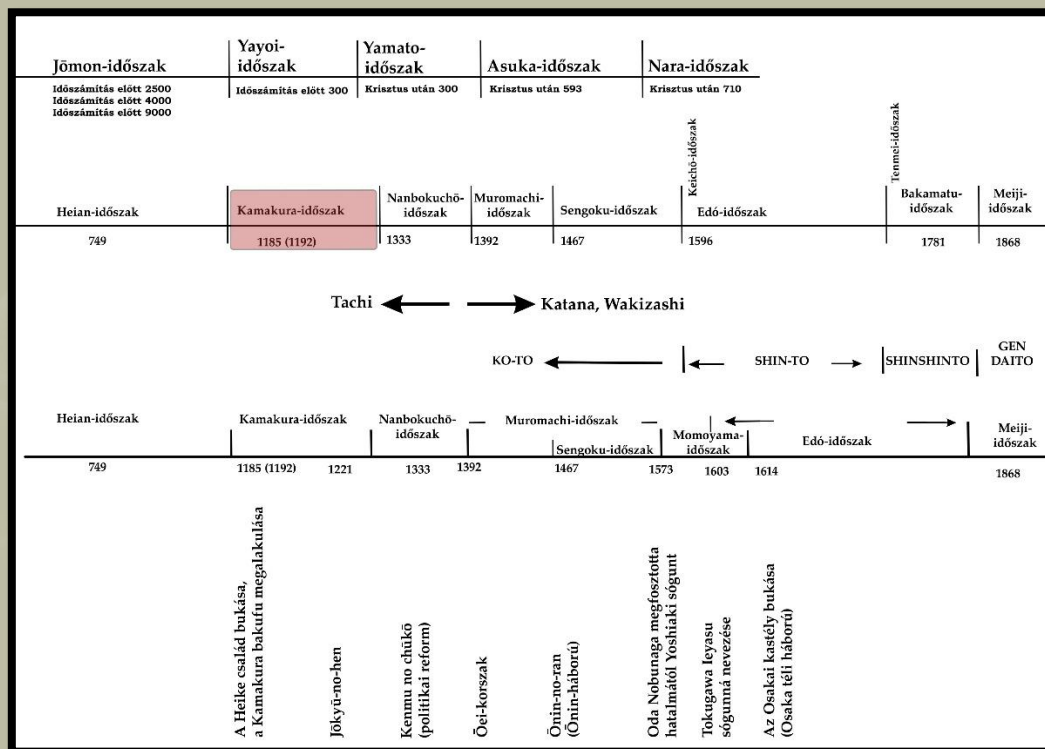

A Kamakura-korszak története (1192 - 1333)

A *Kamakura-időszakot* a japán kardkészítés aranykorának tartjuk. Számos kivételes minőségű és művészi értékű kard készült ebben az időben, amely a technikai fejlődés és a történelmi körülmények együttállásának köszönhető.

A késő *Heian-korszakban* zajló háború a *Genji* (源氏) és a *Heike* (平氏) klánok között – az úgynevezett *Genpei* háború (源平合戦) – jelentős mértékben megnövelte a kardok és a kardkovácsok iránti keresletet. A háborús tapasztalatok révén a kovácsok új technikai megoldásokat dolgoztak ki, amelyek a későbbi időkben is hatással voltak a kardformák fejlődésére.

A háborút követően *Go-Toba* császár (後鳥羽天皇) személyesen is ösztönözte a kardkészítést. Nagyra becsülte a kardkovács mestereket, és számos kiválóságot hívott meg az udvarába, hogy tovább fejlesszék a mesterséget. Ennek eredményeként a *Kamakura-időszakban* kiemelkedő számban és minőségben készültek kardok.

A korszakban készült pengék stílusa jól elkülöníthető, és a szakértők a *Kamakura-időszakot* három fő periódusra osztják:

- Korai *Kamakura*-periódus
- Középső *Kamakura*-periódus
- Késő *Kamakura*-periódus

A korszak elnevezése a *Kamakura Bakufu* (鎌倉幕府) politikai hatalom központjából ered, amelyet *Minamoto no Yoritomo* (源頼朝), a *Genji*-klán vezetője alapított a *Kamakura* térségben. Ez az új hatalmi központ és a fegyveres arisztokrácia megerősödése szintén hozzájárult a kardok iránti kereslet növekedéséhez, és ezzel a kardkészítő mesterség virágzásához.

A Genpei-háború és a Kamakura-korszak kialakulása

A *Heian*-korszak végén a *Genji* (源氏) és a *Heishi* (平氏, más néven *Heike*) klán volt a két meghatározó, nagy hatalommal bíró samurájcsoport Japánban. A két fél közötti háborús összecsapások következményeként a *Genji*-klán vezetőjét meggyilkolták. Ezt követően a *Genji*-k közvetlen leszármazási ágának élén álló *Minamoto no Yoritomo*-t (源頼朝) száműzték az *Izu*-félszigetre. Ekkor még csupán fiatal fiú volt.

Az *Izu*-félsziget távoli és elszigetelt területnek számított, korlátozott kapcsolattal a császári főváros, *Kyoto* központjához. Időközben a *Heishi*-klán megerősödött, és a társadalom legfelsőbb rétegévé vált. Olyannyira, hogy abban az időben elterjedt mondásként emlegették:

„Ha nem vagy tagja a *Heishi* családnak, akkor nem is vagy ember.”

Egy ilyen uralmi rendszer azonban sok ellenséget szült. Közben az *Izu*-félszigeten élő *Yoritomo* felnőtté vált. Házasságot kötött *Hōjō Masako*-val (北条政子), aki egy helyi tisztviselő, *Hōjō Tokimasa* (北条時政) lánya volt. A *Minamoto*, *Hōjō* és más *Genji*-hűséges családok szövetségre léptek, és hadsereget toboroztak, hogy szembeszálljanak a *Heishi*-klánnal.

Yoritomo vezetésével a *Genji*-szövetség megtámadta és legyőzte a *Heishi*-ket. Elűzték őket Kiotóból, és ezzel lezárták a *Heian*-korszakot, amely hivatalosan 1185-ben ért véget. A politikai és katonai hatalom központja ekkor *Kamakura*-ba került, ahol megalakult a *Kamakura Bakufu* (鎌倉幕府) – Japán első katonai kormánya.

Minamoto no Yoritomo 1192-ben hivatalosan is megkapta a *Sei Taishōgun* (征夷大將軍) címet, azaz ő lett Japán első shōgunja. A történészek máig vitatják, hogy a *Kamakura*-korszak hivatalos kezdete 1185 vagy 1192 volt-e – előbbi a tényleges hatalomátvétel, utóbbi a formális shōguni kinevezés éve.

Fontos megjegyezni, hogy a császári udvar és az arisztokrácia továbbra is létezett Kiotóban, azonban a *Kamakura Bakufu* vette át a tényleges katonai, rendőri és politikai irányítást. A két hatalmi központ – Kiotó és *Kamakura* – különböző területeken gyakorolt fennhatóságot, így az ország irányítása kettős hatalmi rendszerként működött, amely egyfajta egyensúlyt biztosított a későbbi évszázadok során.

Taira no Kiyomori a 14. századi ábrázoláson.

A festményt Fujiwara Tamenobu készítette.

*Minamoto no Yoritomo portréja,
amelyet Fujiwara Takanobu festett 1178-ban.*

2. rész

A Kamakura-korszak története

A *Taira no Kiyomori* uralma alatt jelentős gazdasági fejlődés indult meg. Aktívan bátorította a kereskedelmet a Szung-dinasztiabeli Kínával, ezzel hozzájárulva Japán gazdasági megerősödéséhez. Az alábbi képen az általa építtetett *Itsukushima Jinja* (厳島神社) szentély látható, amely ma az UNESCO világörökség részét képezi.

Minamoto-no-Yoshitsune (源頼朝)

Minamoto no Yoritomo (源頼朝) a híres *Genji* hadúr, *Minamoto no Yoshitomo* (源義朝) fia volt. Miután apját legyőzte *Taira no Kiyomori* (平清盛), a *Genji* család közvetlen vérvonala üldöztetést szenvedett. *Yoritomo*-t fiatal fiúként száműzték *Izu* szigetére, ahol tizenéves éveit töltötte.

Ahogy *Yoritomo* fiatal férfivá érett, *Izu* szigetén megismerkedett *Hojo Masakóval* (北条政子), a helyi kormányzati tisztviselő, *Hojo Tokimasa* (北条時政) lányával. Miközben *Tokimasa* Kiotóban tartózkodott hivatalos ügyek miatt, *Masako* és *Yoritomo* között szerelmi kapcsolat szövődött, és gyermekük is született.

Tokimasa, tartva attól, hogy a *Heishi* klán (*Taira* család) tudomást szerez a lány és a száműzött *Genji* között kialakult viszonyról, attól félt, hogy családját veszélybe sodorja ez a kapcsolat. Ezért elhatározta, hogy lányát máshoz adja feleségül. Az esküvő előtti éjszakán azonban *Masako* megszökött *Yoritomo*-val, és ezzel végérvényesen sorsot választott magának.

Ez a történet a híres japán középkori krónikában, az „*Azuma Kagami*” (吾妻鏡) című történelmi forrásban is szerepel, és más korabeli művek is megemlítik. Bár az események romantikus változata népszerűvé vált, és sokan elhiszik, hogy valóban így történt, akadnak történészek, akik szerint a történet egyes részei nem feltétlenül hitelesek.

A Heishi bukása és a Kamakura-bakufu felemelkedése

Eközben Kiotóban a *Heishi* klán rendkívül megerősödött és zsarnokivá vált a központi kormányzat, a *Chōtei* (朝廷) – azaz a császári udvar – irányítása alatt. A hatalmukkal való visszaélés elnyomta az ellenzéki erőket, és széles körű elégedetlenséget szült a különféle szamurájcsoporthoz és tartományi családok körében.

A *Heishi* elleni haragra gyülekezve ezek az elégedetlen erők hadseregeket szerveztek, hogy megtámadják az uralkodó klánt. E mozgalom élére *Minamoto no Yoritomo* állt, aki időközben száműzetéséből katonai és politikai vezetővé emelkedett. Egyre növekvő seregét *Hojo Tokimasa*, a felesége, *Masako* apja is támogatta. *Tokimasa* felismerte, hogy nagyobb eséllyel jár, ha vejét támogatja a hatalmi harcban.

A *Genji* (*Minamoto*) serege fokozatosan leszorította a *Heishi*-t egészen Japán déli részéig, mígnem döntő vereséget mértek rájuk 1185-ben, a *Dan-no-Ura*-i csatában (壇ノ浦), *Kyūshū* szigeténél. Ez a tengeri csata végleg megpecsételte a *Heishi* klán sorsát.

Győzelme után *Yoritomo* Kamakurában megalapította a *Kamakura-bakufu*-t (鎌倉幕府), az első katonai kormányzatot, amely jelentős változást hozott Japán politikai berendezkedésében. Bár a császári udvar továbbra is létezett Kiotóban, a tényleges hatalom a szamurájok kezébe került.

Yoritomo halála után felesége, *Hojo Masako*, erős és bölcs vezetőként lépett színre. "A nyomorúság apácája" (*Ama Shōgun*) néven is ismertté vált, miután kolostorba vonult, de politikai befolyását megőrizte. *Masako* kulcsszerepet játszott abban, hogy a *Kamakura-bakufu* megőrizze hatalmát, különösen akkor, amikor a császári udvar megpróbálta visszaszerezni az irányítást.

Az alábbi történet jól szemlélteti *Hojo Masako* határozottságát és befolyását a korai *Kamakura*-korszakban.

Amikor férje, *Minamoto no Yoritomo* – már a *Kamakura-bakufu* vezetőjeként – más nőket kezdett látogatni Kamakurában, *Masako* nem tűrte a megaláztatást. Embereket küldött, hogy kövessék *Yoritomo*-t, majd amikor megtudta, melyik nőhöz járt, parancsot adott a ház felgyújtására.

Masako meggyőződése szerint nem *Yoritomo* egyedül, hanem a *Hojo* család támogatásával lett Japán katonai vezetője. Úgy gondolta, férje semmire sem vitte volna apja, *Hojo Tokimasa* segítsége nélkül. Ezt az erős lojalitást a családjá és saját hatalma iránt egész életében megtartotta.

Ez a történet – függetlenül attól, mennyire pontosak a részletei – történelmi szimbólummá vált: *Masako* nem csupán egy nagy hadúr felesége volt, hanem politikai tényező és stratégiai döntéshozó is, aki a háttérből irányítva nagyban hozzájárult a *Kamakura-bakufu* stabilitásához.

Tsurugaoka Hachiman-gu Kamakura városában

A *Tsurugaoka Hachimangū Kamakura* városának egyik legjelentősebb és leglátogatottabb sintó szentélye. Rövid sétára található a kamakurai vasútállomástól, és fontos történelmi és kulturális központként szolgált már a *Kamakura*-korszak idején is.

A szentély főépülete egy hosszú, meredek lépcsősor tetején emelkedik, méltóságteljes látványt nyújtva a látogatók számára. Ez a szentély nemcsak vallási, hanem történelmi jelentőségű helyszín is, amely szorosan kötődik *Minamoto no Yoritomo*-hoz, a *Kamakura-bakufu* alapítójához, aki politikai és spirituális központtá tette a várost.

December 31-én, az év utolsó napján hatalmas tömeg gyűlik össze itt, hogy részt vegyen a *Joya-no-Kane* (除夜の鐘) eseményen – az éjféli harangszó szertartásán, amely során 108-szor szólal meg a harang, megtisztítva az embereket az év bűneitől és rossz érzéseitől.

A *Tsurugaoka Hachimangū* szentély tehát nem csupán vallási központ, hanem élő kapcsolat a *Kamakura*-korszak szellemiségével és Japán évszázadokon átívelő hagyományaival.

Minamoto-no-Yoshitsune (源義経)

Minamoto-no-Yoritomo-nak (源頼朝) több féltestvére volt. *Taira-no-Kiyomori* (平清盛) azzal a feltétellel mentette meg ezeknek a fiatal fiúknak az életét, hogy ha felnőnek, szerzetesek lesznek. *Kiyomori* számára mégiscsak gyerekkori barátok fiai voltak. Egyikük *Ushiwakamaru* (牛若丸: később *Minamoto-no-Yoshitsune* 源義経) volt, akit *Taira-no-Kiyomori* nevelt fel csecsemőkorában, abban a hiszemben, hogy *Kiyomori* az apja. Később *Yoshitsune* a *Kurama Yama* templomban nevelkedett.

Ott töltötte az életét egészen tizenéves kora közepéig. Ezután az *Oshu Fujiwara* (奥州藤原) családhoz költözött. Japán északi részén éltek, elég messze Kiotótól. Az *Oshu Fujiwara* nagyon gazdag klán volt. Fényűző kultúrájuk volt ott. A *Chotei*-től (központi kormányzat) való távolság miatt úgy viselkedtek, mintha egy független országban élnének. Nagy vagyont teremtettek aranybányászattal és aranykereskedelemmel, amelyet Japánon kívüli országokkal bonyolítottak le.

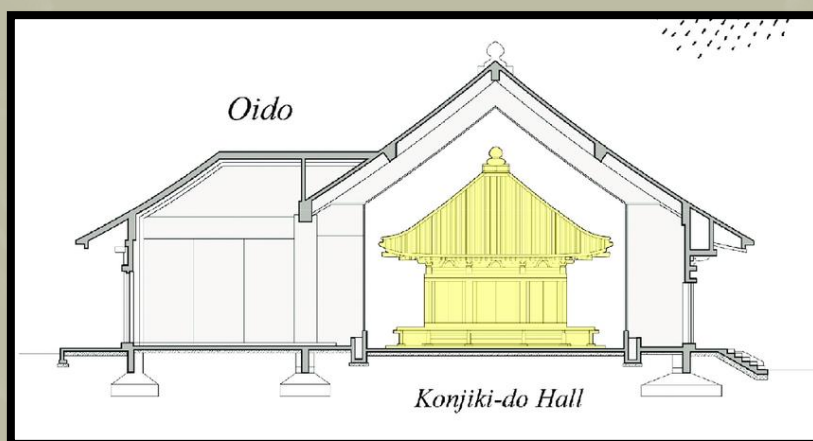
Minamoto no Yoshitsune

Minamoto no Yoshitsune egy ideig békében és elégedetten élt száműzetésben, ám amikor meghallotta, hogy féltestvére, *Yoritomo* sereget toboroz a *Heishi*-klán legyőzésére, úgy döntött, hogy csatlakozik a harchoz. *Yoshitsune* kivételes hadvezéri tehetségéről tett tanúbizonyságot, és számos sorsdöntő csatát nyert meg, amelyek kulcsszerepet játszottak a *Genji* győzelmében.

Yoritomo-nak azonban távlati politikai tervei voltak a hatalom megszilárdítására, amelyeket *Yoshitsune*, bár kiváló harcos volt, nem tudott átlátni. *Yoshitsune* katonai sikerei és növekvő népszerűsége különösen Kiotóban egyre inkább féltékenységet és bizalmatlanságot ébresztett *Yoritomo*-ban. Végül úgy döntött, hogy eltávolítja féltestvérét.

Yoshitsune az *Óshū Fujiwara*-klánhoz menekült és menedéket kért. Kezdetben a *Fujiwara* család megvédte őt, de nem tudott ellenállni *Yoritomo* seregeinek. A végén *Yoritomo* elpusztította a teljes *Fujiwara*-hatalmat *Óshū*-ban.

A hajdani *Fujiwara*-klán hatalmas és fényűző épületeit mára részben helyreállították. Az egyik legjelentősebb fennmaradt emlék a *Konjikidō* (金色堂), azaz „Arany Pavilon”, amely a *Chūson*-ji templom (中尊寺) belsejében található *Hiraizumi*-ban. Ez az épület a *Fujiwara*-korszak gazdagságának és művészi teljesítményének ritka és értékes tanúja, és ma az UNESCO világörökség része.

Ōshū Fujiwara rendkívüli gazdagsága messze földön ismertté vált. Már a kínaiak is tudtak róla, sőt évszázadokkal később még Marco Polo is hallott erről a keleti vidékről, amelyről úgy tartották, hogy aranyban bővelkedik.

Utazásairól szóló híres könyvében, a „Marco Polo utazásai” -ban említést tett egy gazdag kis szigetről, amely kelet felé helyezkedett el. Azt írta róla:

„Minden ház aranyból van.”

Természetesen ez túlzás volt, de *Ōshū Fujiwara* pompája és aranya kétségtelenül mély benyomást tett a hallomásokból ítélő nyugati világra.

Marco Polo Japánt „Zipangu” néven említette, amelynek jelentése: „az arany országa”. Ebből a kifejezésből származik az „Japan” vagy „Japán” névalak, amelyet ma is használnak a világ számos nyelvén.

Fontos megjegyezni, hogy mi, japánok nem használjuk a „Japán” kifejezést saját országunkra. Helyette „*Nihon*” vagy „*Nippon*” neveken emlegetjük hazánkat – mindkét forma helyes és elfogadott.